

DRŽAVNO NATJECANJE IZ POVIJESTI

3. SKUPINA: 19. STOLJEĆE

ŠKOLSKA GODINA: 2017. / 2018.

ČETVRTAK, 26. TRAVNJA 2018.

10:00 – 11:00

ZAPORKA: _____

OIB: _____

BROJ BODOVA:

50	
-----------	--

POSTOTAK RIJEŠENOSTI ISPITA: _____

ČLANOVI PROSUDBENOG POVJERENSTVA:

1. _____
2. _____
3. _____

_____
(mjesto i nadnevak)

NAPUTCI:

1. Imate 60 minuta za rješavanje ispita.
2. Odgovore u ispitu upisujete na za to predviđena mjesta. Ispred svake skupine zadataka nalazi se uputa za njihovo rješavanje. Pozorno ju pročitajte.
3. Ispit pišite plavom ili crnom kemijskom olovkom. Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
4. Osobna imena i prezimena te geografska imena pišite izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZOS-a u šk. g. 2014./2015.
5. Jednom napisane odgovore nije dopušteno prepravljati
6. Možete koristiti list za koncept tijekom rješavanja ispita. List za koncept predviđen je kao pomoćni list i on se neće bodovati. U omotnici zajedno s ispitom predajete i list za koncept.
7. Želimo Vam mnogo uspjeha!

I. U zadatcima koji slijede samo je jedan odgovor točan. Zaokružite slovo ispred točnoga odgovora.

1. Koji je filozof potaknut snažnom podređenošću Pruske kraljevine vojsci u vrijeme Friedricha Wilhelma I. izjavio: „Dok ostale države imaju svoju vojsku, pruska vojska ima svoju državu“?

1	
---	--

- A. René Descartes
- B. Jean – Jacques Rousseau
- C. John Locke
- D. François-Marie Arouet Voltaire

2. Koje je godine proglašen *Opći građanski zakonik* za Hrvatsku i Slavoniju?

1	
---	--

- A. 1850. god.
- B. 1857.. god.
- C. 1852. god.
- D. 1854. god.

3. Tko je osnovao *Društvo za povjestnicu jugoslavensku/ Društvo za povestnicu jugoslavensku*?

1	
---	--

- A. Franjo Rački
- B. Tadija Smičiklas
- C. Ivan Kukuljević Sakcinski
- D. Vjekoslav Klaić

4. Koji je akt, odnosno zakon povučen/opozvan 1865. god.?

1	
---	--

- A. *Listopadska diploma*
- B. *Veljački patent*
- C. *Silvestarski patent*
- D. *Manifest narodu*

5. Koji se od navedenih događaja ne veže uz razdoblje banovanja Ivana Mažuranića?

1	
---	--

- A. osnivanje Zemaljskog statističkog zavoda/ureda
- B. donošenje zakona o pravu okupljanja
- C. donošenje Obrtnog zakona kojim su ukinuti cehovi
- D. počeo izlaziti list *Radnički prijatelj*

6. Koje je godine hrvatski jezik postao službeni u Dalmatinskom saboru?

1	
---	--

- A. 1881. god.
- B. 1883. god.
- C. 1885. god.
- D. 1882. god.

7. Koji od navedenih poreza u nagodbenom razdoblju nije spadao u neizravne poreze?

1	
---	--

- A. potrošarina na rakiju, žestu, pivu, šećer i petrolej
- B. transportni porez
- C. monopol duhana i soli
- D. biljegovine i pristojbe raznih vrsta

8. Koje je godine knez Mihailo Obrenović imenovao Iliju Garašanina predsjednikom vlade i ministrom vanjskih poslova?

1	
---	--

- A. 1861. god.
- B. 1863. god.
- C. 1865. god.
- D. 1868 god.

9. Tko je autor djela *Podložnost žena/The Subjection of Women*?

1	
---	--

- A. Alfred Tennyson
- B. John Stuart Mill
- C. William Thomson
- D. Charles Fourier

II. U sljedećim zadatcima povežite međusobno srodne pojmove upisivanjem slova na praznu crtu iza broja. Tri od ponuđenih šest pojmova nemaju svoj adekvatan par i nigdje se ne pripisuju.

10. Događaju pridruži godinu.

3	
---	--

1. _____ odluka Hrvatskog sabora o prikupljanju svih dokumenata koji se tiču hrvatskog državnog prava	A. 1814. god.
2. _____ biskup Maksimilijan Vrhovac kupio/osnovao tiskaru u Zagrebu	B. 1827. god.
3. _____ Antun Nagy dobio dozvolu za pokretanje lista <i>Slavonski i horvacki phoenix</i>	C. 1797. god.
	D. 1794. god.
	E. 1818. god.
	F. 1813. god.

11. Nazivu časopisa pridruži izdavača.

3	
---	--

1. _____ <i>Glasnik</i>	A. Društvo Sv. Jeronima
2. _____ <i>Mjesečnik</i>	B. Društvo slavonskih liječnika
3. _____ <i>Viesti</i>	C. Hrvatsko društvo inženjera i arhitekata
	D. Pravničko društvo
	E. Jugoslavenska akademija (JAZU)
	F. Sbor liječnika kraljevina Hrvatske i Slavonije

12. Nazivu političkog glasila pridruži njegova urednika.

3	
---	--

1. _____ <i>Domobran</i>	A. Mate Bastijan
2. _____ <i>Hrvatska</i>	B. Mihovil Pavlinović
3. _____ <i>Katolička Dalmacija</i>	C. Ivo Prodan
	D. Đuro Deželić
	E. Petar Vrdoljak
	F. Vjekoslav Bach

III. U sljedećim zadatcima odgovorite na pitanje kratkim odgovorom, riječju ili brojem. Odgovor upišite na praznu crtu.

13. Kako se zvao katolički svećenik koji je predvodio meksičke veleposjednike koji su 1821. proglasili neovisnost od Španjolske?

1	
---	--

_____ (ime i prezime)

14. Koje je godine hrvatski staleški sabor donio odluku, odnosno prihvatio zakonski članak o uzdizanju hrvatskog jezika na razinu službenog, tj. o njegovu uvođenju u javnu upotrebu?

1	
---	--

_____

15. Kako se zvalo glasilo koje je 1863./1864. izlazilo u Zagrebu na slovenskom, hrvatskom i srpskom jeziku?

1	
---	--

_____

16. Kako se zvao talijanofil, promicatelj autonomaške politike u Dalmaciji koji se smatrao „Slavenom po rođenju, a Talijanom po odgoju i prirođenosti“?

1	
---	--

_____

17. Pučke/narodne pjesme gradišćanskih (zapadnougarskih) Hrvata zovu se:

1	
---	--

_____

18. Kako se zvala najveća ruska luka i utvrda na Crnom moru koju su saveznici osvojili tijekom Krimskog rata (1855)?

1	
---	--

_____

19. Kako se zvao pravaški književni časopis koji je počeo izlaziti početkom 1880-ih?

1	
---	--

_____

20. Navedite naslov teksta u listu *L'Aurore* kojim je francuski pisac Emile Zola ustao u obranu Alfreda Dreyfusa.

1	
---	--

_____

21. Koje je godine osnovana Bunjevačka stranka?

1	
---	--

_____

IV. U sljedećim zadatcima poredajte kronološki navedene činjenice, događaje, procese ili osobe, upisivanjem rednih brojeva od 1. do 4. na praznu crtu iza slova, tako da 1. označava najstariji, a 4. najmlađi.

22. Kronološki poredajte navedene događaje.

- A. _____ Kraljevska akademija u Zagrebu uzdignuta u modernu Pravoslavnu akademiju
- B. _____ Zagrebačka biskupija uzdignuta na rang nadbiskupije
- C. _____ Janko Kamauf izabran za prvog gradonačelnika grada Zagreba
- D. _____ Banska vlada pretvorena u Carsko-kraljevsko namjesništvo / Namjesništvo

2	
---	--

23. Kronološki poredajte navedene događaje.

- A. _____ Eugen Kvaternik otišao u emigraciju (prva emigracija)
- B. _____ J. B. Coronini Cronberg imenovan banskim namjesnikom
- C. _____ vladar imenovao Pojačano carevinsko vijeće
- D. _____ objavljena *Listopadska diploma*

2	
---	--

24. Kronološki poredajte navedene događaje.

- A. _____ objavljen vladarev manifest/proglas o sjedinjenju vojne i civilne Hrvatske i Slavonije (banske Hrvatske i Vojne krajine)
- B. _____ osnovana Neodvisna narodna stranka
- C. _____ na zboru u Rumi osnovana srpska Samostalna stranka
- D. _____ vladar potvrdio novu ugarsko-hrvatsku financijsku nagodbu

2	
---	--

V. U sljedećim zadatcima od više ponuđenih kronoloških nizova samo je jedan točan. Zaokružite slovo ispred kronološkog niza koji je točan.

25. Koji niz određuje točan kronološki slijed događaja?

- A. dogovor/sporazum Rusije i Austro-Ugarske o podjeli interesnih sfera na Balkanu→sklopljen Mediteranski savez→sklopljen sporazum Rusije i Velike Britanije o podjeli interesnih sfera u Perziji, Afganistanu i Tibetu→ nastao Trocarski savez
- B. sklopljen Mediteranski savez→sklopljen sporazum Rusije i Velike Britanije o podjeli interesnih sfera u Perziji, Afganistanu i Tibetu→dogovor/sporazum Rusije i Austro-Ugarske o podjeli interesnih na Balkanu → nastao Trocarski savez
- C. nastao Trocarski savez→dogovor/sporazum Rusije i Austro-Ugarske o podjeli interesnih sfera na Balkanu→sklopljen Mediteranski savez→sklopljen sporazum Rusije i Velike Britanije o podjeli interesnih sfera u Perziji, Afganistanu i Tibetu
- D. nastao Trocarski savez→ sklopljen Mediteranski savez→sklopljen sporazum Rusije i Velike Britanije o podjeli interesnih sfera u Perziji, Afganistanu i Tibetu→dogovor/sporazum Rusije i Austro-Ugarske o podjeli interesnih sfera na Balkanu

1	
---	--

26. Koji niz određuje točan kronološki slijed osnivanja/početka djelovanja navedenih društava?

- A. Društvo Sv. Jeronima→Hrvatsko planinarsko društvo→A. Starčević objavio spis *Pasmina slavoserbska*→počelo djelovati “društvo umjetnosti” (Društvo umjetnosti)
- B. A. Starčević objavio spis *Pasmina slavoserbska* → počelo djelovati “društvo umjetnosti” (Društvo umjetnosti) →Društvo Sv. Jeronima→Hrvatsko planinarsko društvo
- C. Hrvatsko planinarsko društvo→ A. Starčević objavio spis *Pasmina slavoserbska* → počelo djelovati “društvo umjetnosti” (Društvo umjetnosti) →Društvo Sv. Jeronima
- D. Društvo Sv. Jeronima→ počelo djelovati “društvo umjetnosti” (Društvo umjetnosti)→ Hrvatsko planinarsko društvo→ A. Starčević objavio spis *Pasmina slavoserbska*

1	
---	--

VI. Sljedeće zadatke riješite uz pomoć povijesnih izvora.

27. Pozorno pročitajte dio izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

„...Usuđujem se u ime naše strane javno ispovediti, da nijedan *Ilir o ilirismu* političkom ništa neznade... *ilirismus je dakle u smislu političkom ništa (...).* *Kroatisam s druge strane je život naš politički.* Kroatisam je zaštita, pod kojom mi radimo. U smislu konstitucionalom, mi smo Horvati. To smo od negda bili, to ćemo i ostati. (...)
Kakono god što je *kroatisam naš politički život*, tako je u literarnom smislu *kroatisam ništa, ni nemože drugog ništa biti. (...).*“

A. Navedite naslov spisa kojem je citirani tekst sastavni dio.

1	
---	--

_____

B. Tko je autor spisa kojem je citirani tekst sastavni dio.

1	
---	--

_____ (ime i prezime)

1	
---	--

C. Koje je godine taj spis objavljen? _____

28. Pozorno pročitajte dio izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

Povijest svih dosadašnjih društava je povijest klasnih borbi. Slobodan čovjek i rob, patricij i plebejac, barun i kmet, esnafski majstor i kalfa- ukratko, ugnjetač i ugnjetavani stajali su jedan prema drugom u stalnoj suprotnosti, vodili neprekidnu, čas skrivenu, čas otvorenu borbu - borbu koja je uvijek završavala revolucionarnim preuređenjem cijelog društva ili zajedničkom propašću klasa koje su se borile. (...)
Komunisti s prijezirom odbijaju kriti svoje poglede i namjere. Oni izjavljuju otvoreno da se njihovi ciljevi mogu postići samo nasilnim rušenjem čitavog dosadašnjeg društvenog poretka. Neka vladajuće klase drhte pred komunističkom revolucijom. (...)
Proleter i svih zemalja, ujedinite se!

A. Navedite naziv spisa kojem je navedeni tekst sastavni dio.

1	
---	--

_____

1	
---	--

B. Koje je godine taj spis objavljen? _____

C. Koji je papa u poslanici *Rerum novarum* (*O novim stvarima*) progovorio o radničkim problemima, zalažući se za ljudsko dostojanstvo, socijalnu pravdu, pravo radnika na udruživanje, istovremeno izrazio i osudu socijalističkih /marksističkih ideja?

1	
---	--

_____

29. Pozorno pročitajte dio izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

(...)

§. 32. na tom zajedničkom saboru biti će kraljevine Hrvatska i Slavonija po razmjerju broja njihovoga pučanstva zastupane sa 29 zastupnika; ovamo nerazumijevajući grad Rieku s njegovim kotarom s razloga u 66. paragrafu navedenoga.-Ako bi se broj zastupnika ugarskoga sabora s vremenom promienio, imati će se broj zastupnika za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju uz pridruženje razmjera pučanstva ustanoviti po istih načelih, koja budu upotrebljena kod opredjeljivanja broja zastupnika kraljevine Ugarske.

§. 33. Ako se pučanstvo kraljevina Hrvatske i Slavonije budi sjedinjenjem uprave vojne krajine, budi sdruženjem Dalmacije umnoži: tada će se broj zastupnika sdruženih kraljevina povisiti upravo po istom razmjerju, u kom se njihovo pučanstvo umnožavalo bude.

(...)

- A. Broj zastupnika banske Hrvatske (Provincijala/civilne Hrvatske i Slavonije) u Ugarskom saboru povećan je revizijom Hrvatsko-ugarske nagodbe 1873. godine. Ako imamo u vidu koliko je hrvatskih zastupnika sudjelovalo u radu Ugarskog sabora 1880. godine za koliko je zastupnika taj broj povećan u odnosu na navedeni §. 32 Hrvatsko – ugarske nagodbe iz 1868.godine?

1	
---	--

_____ (broj)

- B. Kada je vladar na zahtjev mađarske vlade, a kao uvjet za sjedinjenje Vojne krajine i banske Hrvatske (Provincijala/civilne Hrvatske i Slavonije) odobrio izmjenu navedenih paragrafa Nagodbe?

_____ (mjesec i godina)

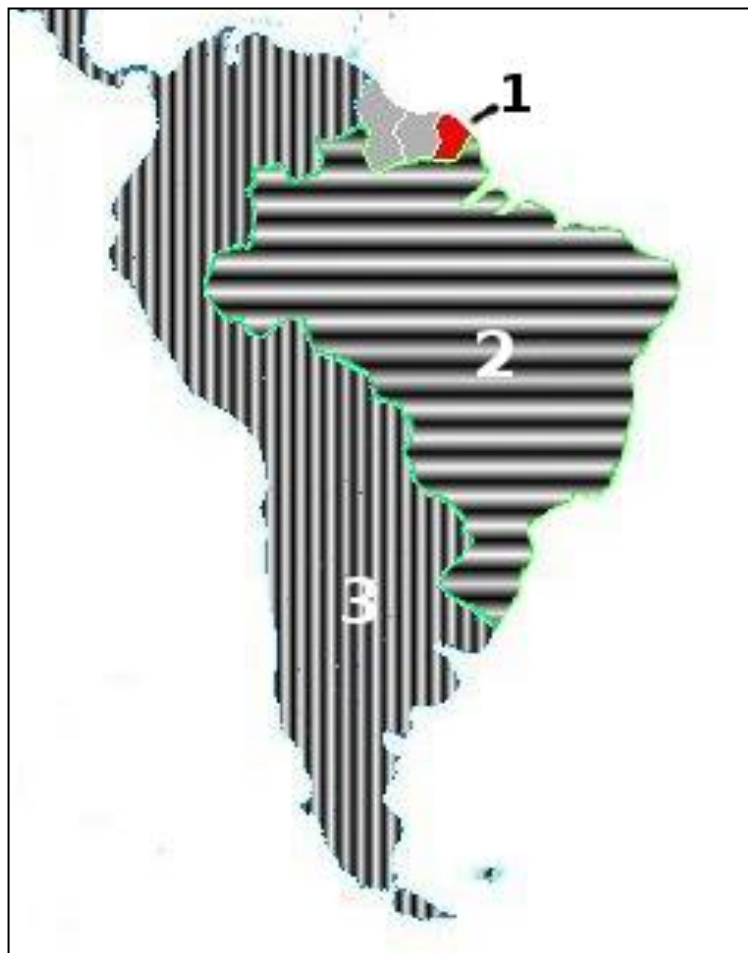
- C. Koliko je zastupnika u Ugarskom saboru imala ujedinjena Hrvatska i Slavonija (dakle, nakon priključenja Vojne krajine) temeljem sporazuma (kraljevinskih odbora) kojim se je odstupilo od načela §. 32. i 33. kao kriterija za utvrđivanje broja zastupnika u Ugarskom saboru, a o kojem je hrvatski kraljevinski odbor (regnikolarna deputacija) izvijestio Hrvatski sabor?

1	
---	--

_____ (broj)

VII. Pozorno pogledajte prikazane povijesne zemljovide i odgovorite na postavljena pitanja.

30. Pozorno pogledajte kartu kolonijalnih posjeda velikih sila u Južnoj Americi i odgovorite na postavljena pitanja.

A. Kolonija koje europske države je bio teritorij označen na karti brojem 1?

1	
---	--

_____ (ime države)

B. Kolonija koje europske države je bio teritorij označen na karti brojem 3 i vertikalnim linijama?

1	
---	--

_____ (ime države)

C. Koje je godine teritorij označen na karti brojem 2 i vodoravnim linijama stekao neovisnost, odnosno osamostalio se od portugalske kolonijalne vlasti?

1	
---	--

_____

31. Pozorno proučite kartu Ilirskih pokrajina i odgovorite na postavljena pitanja.

A. Kako se nazivala upravna cjelina (pokrajina) Ilirskih pokrajina označen na karti rozom bojom?

1	
---	--

B. Kojime je brojem na karti označen grad u kojem je izlazio *Kraglski Dalmatin/ Il Regio Dalmata*?

1	
---	--

C. Kako se zvala cesta otvorena 1811. koja je povezivala gradove na karti označene brojevima 5 i 8.?

1	
---	--